Карткі-заданні

Н. А. Жыліч

Беларуская мова 2 клас

Тэматычны трэнажор

АДЭРСЭД

Змест

Прадмова.....2
1. Напісанне слоў з вялікай літары ў імёнах, мянушках жывёл, геаграфічных назвах (1—16) 5
2. Напісанне слоў з літарай **ў** (1—16).....21
3. Напісанне слоў з літарамі **о, э — а** (1—6).....37
4. Напісанне слоў з літарамі **е, ё — я** (1—8).....43
5. Напісанне слоў з літарай **ь** (1—6).....51
6. Напісанне слоў з літарамі **д — дз** (1—6).....57
7. Напісанне слоў з літарамі **т — ц** (1—8).....63
8. Напісанне слоў з літарамі **ж, р, ц, ч, ш, дж** (1—10) 71
9. Напісанне слоў са звонкімі і глухімі зычнымі (1—6).....81
10. Напісанне слоў з падоўжанымі зычнымі (1—8) 87
11. Напісанне слоў з раздзяляльнымі знакамі: апострафам (’) і мяккім знакам (**ь**) (1—8).....95
12. Паўтарэнне вывучанага ў II класе (1—22) 103
Алгарытмы выканання заданняў 125

Прадмова

Тэматычны трэнажор па беларускай мове — гэта дапаможнік для вучняў, які ўключае тэксты для замацавання правіл правапісу па ўсіх тэмах, што вывучаюцца ў пэўным класе пачатковай школы.

Усе тэксты размеркаваны па буйных граматычных тэмах, іх колькасць залежыць ад складанасці вывучаемага матэрыялу. Тэксты дапамогуць настаўніку выпрацоўваць у вучняў трывалыя веды па беларускай мове, выхоўваць любоў да роднага краю, павагу да слова. Па кожнай тэме дадзены тэксты, розныя па колькасці слоў, змесце, складанасці выканання. Настаўнік можа неаднаразова звяртацца да іх на працягу навучальнага года на розных этапах засваення вучнямі асноўных праграмных тэм.

Па кожнай тэме створаны тэксты, што ўключаюць у свой склад словы, правапіс якіх быў разгледжаны раней (яны пазначаны зорачкай *).

Прапануюцца наступныя віды заданняў:

- з дадзеных у дужках варыянтаў напісання выбраць правільны, г. зн. лішнюю літару трэба закрэсліць;
- замест кропак уставіць патрэбныя літары, раскрыць дужкі пры напісанні мяккага знака, а таксама прыназоўнікаў са словамі.

Работу па тэкстах тэматычнага трэнажора можна ўскладніць граматычнымі заданнямі: паставіць націск, вызначыць часціны мовы, падкрэсліць галоўныя члены сказа, пазначыць марфемы і г. д.

Тэматычны трэнажор дапаможа настаўнікам пачатковых класаў арганізаваць разнастайную работу на ўроках беларускай мовы, творча падысці да сваёй працы.

Гэты дапаможнік зацікавіць і бацькоў, якія жадаюць, каб іх дзеці якасна адпрацавалі ўсе арфаграмы, вывучаемыя на ўроках беларускай мовы.

Трэнажор можна выкарыстоўваць і на ўроку, і для самастойнай работы дома.

УЗОР ВЫКАНАННЯ

0—0 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках і ўстаўце прапушчаныя літары.**

1. А(д,дз)но(й,і)ч(ы,і) в(е,я)(г,ц)ер занё(з,с) (у,ў) ч(ы,і)стае п(о,а)ле з(е,я)рнятка б(е,я)розы. Не(у,ў)забаве (з)яго пач(я,а)ло р(а,я)с(г,ц)і (д,дз)р(э,е)(ў,у)ца.

2. Сонца з кожным днём усё вышэй ходзіць па небе і цяплей саграваe зямлю. Растае снег. Але не хочацца яму ўступаць месца цяплу і свету.

Ігнаценка Павел

1—1 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. На ферме многа кароў. Усе яны маюць мянушкі. Тут ёсць (к,К)расуля, (л,Л)ысуха, (р,Р)ужа. Вунь наша любімая (г,Г)алубка.

2. Наша краіна вельмі багата на рэкі. Адна з іх — (С,с)вісла́ч. Яна працякае праз сталіцу (б,Б)еларусі (г,Г)орад (М,м)інск. На яе берагах месцяцца вёскі (С,с)лабада, (Д,д)укора, (п,П)адлоссе.

1—2 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. На катку

Школьнікі выйшлі на каток. (Л,л)іда і (П,п)аўлік сталі на канькі. Маленькая (В,в)олечка і (М,м)арылька каталіся на санках.

2. Народныя (П,п)ісьменнікі

(Я,я)нка (К,к)упала і (Я,я)куб (К,к)олас — народныя (П,п)ісьменнікі (Б,б)еларусі. Яны горача любілі сваю (Р,р)адзіму. Яны напісалі шмат цікавых (Т,т)вораў для дзяцей і дарослых.

1—3 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Горад (а,А)рол — радзіма маёй (м,М)атулі. 2. Драпежная птушка (А,а)рол мае вострый зрок. 3. У (М,м)ікіты (Ч,ч)орны аловак. 4. Летам я купаўся ў (Ч,ч)орным (М,м)оры. 5. Па небе плывуць (Б,б)елыя аблокі. 6. У (Б,б)елым моры шмат рыбы.

1—4 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. У дзяўчынкі (Г,г)рушы ў кашы лежалі (Г,г)рушы. 2. Цётка (П,п)оля прыйшла позна з (П,п)оля. 3. (в,В)алодзя (Ш,ш)пакоў зрабіў домік для (Ш,ш)пакоў. 4. (б,Б)арыс (В,в)асількоў прынёс букет (В,в)асількоў.

1—5 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Першыя (Г,г)арады на (Б,б)еларусі ўзніклі больш за тысячу гадоў таму назад. Самыя даўнія беларускія (Г,г)арады — (п,П)олацк, (Т,т)ураў, (З,з)аслаўе, (В,в)іцебск, (Б,б)рэст... Пазней узнік (М,м)інск.

2. (Н,н)авагрудак — адзін з самых старажытных (Г,г)арадоў (Б,б)еларусі. Яго заснаваў сын полацкай князёўны (Р,р)агнеды. (Н,н)авагрудак — самы высокаразмешчаны (Г,г)орад з усіх (Г,г)арадоў (Б,б)еларусі. Над ім узвышаецца (З,з)амкавая гара.

1—8 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Раз паклікаў дзед (А,а)ндрэй
пагушкаць усіх дзяцей.
Дзеці раптам наляцелі,
на арэлі разам селі:
(М,м)іхась, (Н,н)іна і (А,а)нтось,
(Б,б)ора, (Ю,ю)ля і (С,с)авось.
Засталіся (Я,я)нка, (К,к)лім —
няма дзе прымкнуцца ім.

1—9 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

У (м,М)айкі быў сабака (д,Д)ружок. Аднойчы яна з сабакам пайшла на раку. Дзяўчынка скінула сукенку і (м,М)айку і палезла ў ваду. (Д,д)ружок схапіў (м,М)айку і скокнуў у раку за (М,м)айкай.

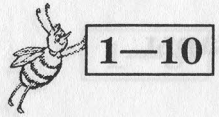

1—10 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Родная (Б,б)еларусь

Колькі цудоўных мясцін на (Б,б)еларусі! Многа азёр, рэк. Вельмі прыгожае возера (Н,н)арач. Павольна цячэ ў сваіх берагах (н,Н)ёман. (Дз,дз)віна ўпрыгожвае (в,В)іцебск. Горад (м,М)азыр стаіць на рацэ (п,П)рыпяць. (Д,д)непр надае (м,М)агілёву своеасаблівую прыгажосць.

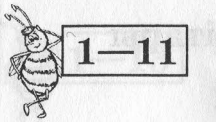

1—11 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Беларускі (Г,г)орад (Б,б)раслаў раскінуўся між азёрамі. Дзве яго галоўныя вуліцы цягнуцца ўздоўж азёр (Н,н)авяты і (Д,д)рывяты. Нібы бліскучыя каралі, абкружаюць горад азёры з цудоўнымі назвамі: (В,в)оласа, (С,с)труста, (о,О)кменіца, (е,Е)льня, (н,Н)еспеж, (Ц,ц)но.

1—12 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Блакітныя зорачкі

Васількі растуць побач з жытнёвымі каласамі. Гэта вельмі прыгожыя кветкі. За прыгажосць іх называюць блакітнымі зорачкамі. Васількі можна ўбачыць на беларускіх вышыванках, ручніках і хусцінках. Многа песень і вершаў прысвечана ім. Пра іх з любоўю і павагай пісалі беларускія паэты (М,м)аксім (Б,б)агдановіч, (я,Я)куб (к,К)олас, (Я,я)нка (К,к)упала, (М,м)аксім (Т,т)анк, (п,П)ятрусь (Б,б)роўка.

1—13 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Быў ясны восеньскі дзень. Пяшчотна свяціла вераснёўскае (с,С)онейка. Дзеці гулялі каля лесу. Хлопчыкі (К,к)ірыл і (П,п)еця збіралі апалыя лісты. Дзяўчынкі (А,а)лена і (В,в)ольга разам з (Н,н)астаўніцай (С,с)вятланай (І,і)ванаўнай рабілі з лістоў (Б,б)укецікі.

1—14 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

(Т,т)узік і (В,в)аська

У (З,з)оі (К,к)оцік (В,в)аська. У (Н,н)іны (С,с)абака (Т,т)узік. У (В,в)аські вялікія вусы і прыгожы (Х,х)вост. У (Т,т)узіка поўсць рыжая. (К,к)оцік (В,в)аська і (С,с)абака (Т,т)узік жывуць дружна. (Н,н)іна і (з,З)оя задаволены сваімі сябрамі.

1—15 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. (с,С)абаку (ш,Ш)арыку падарылі (ш,Ш)арык.

2. (К,к)ацяня (П,п)ушок злавіў (п,П)ушок.

3. (ж,Ж)арабя (В,в)ецер імчыцца, як (В,в)ецер.

4. (В,в)іця (В,в)ераб'ёў убачыў гняздо (В,в)ераб'ёў.

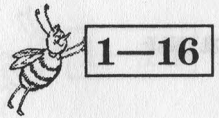

1—16 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Я жыву ў горадзе (М,м)інску. У нас працякае (Р,р)ака (С,с)віслач. Галоўная (П,п)лошча горада — (П,п)лошча (Н,н)езалежнасці. Шырокі (П,п)распект (н,Н)езалежнасці працягваецца на дзясяткі кіламетраў. Наша (Ш,ш)кола знаходзіцца на (в,В)уліцы (К,к)упрыянава.

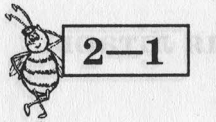

2—1 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Празвіне(у,ў) званок. Пача(у,ў)ся першы (у,ў)рок. (У,Ў) класе стала ціха. Пятр(у,ў)сь падрыхтава(у,ў)ся адказваць. Ён добра выв(у,ў)чы(у,ў) (у,ў)рокі.

2. (У,Ў)восень

Ад першых асенніх халадо(у,ў) пажа(у,ў)цела (у,ў)ся трава. Лес ста(у,ў) цёмны, пан(у,ў)ры. Пт(у,ў)шкі (у,ў)стрывожыліся і пачалі збірацца (у,ў) вырай.

2—2 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Алесіка цікавіць градка з аг..ркамі. Ён бярэ кошык і ідзе ..раджай здымаць. Калі ж яны раст..ць? Зад..ма..ся Алесік.

2. Летам Міхась паеха.. .. вёск.. да бабулі. Ён часта хадзі.. на рак.. . Там ён к..па..ся і лаві.. рыб.. .

2—3 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Па(у,ў)лік пайшо(у,ў) (у,ў) лес. Там ён збіра(у,ў) ягады. Хл(о,а)пчык прыйшо(у,ў) дамо(у,ў) вельмі задаволены.

2. Белай ко(у,ў)драю пакрыта,
спачывае (у,ў)зімк(у,ў) жыта.
Сон чаро(ў,у)ны сніцца,
што яно (ў,у)жо каласіцца.

2—4 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Мая баб..ля
.. баб..лі маёй
р..кі ло..кія,
.. баб..лі маёй
песні до..гія.
Вось і дзень праляце..,
а не спіцца нам.
Бабка казкі пляце
чара..ніцаю.

2. Касавіца

Лета ..біралася .. сіл.. . Касавіца .. по..ным разгары. ..се вяско..цы .. полі. Гарачы час надышо.. для іх. Жыта ..бірaюць камбайнамі.

2—5 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Восень

Кончы(ў,у)ся кастрычнік. Пачарне(ў,у) лес. Скін(ў,у)(у,ў) дол(ў,у) сваё апошняе жо(у,ў)тае (у,ў)бранне. Неба з дня (у,ў) дзень г(у,ў)бляе празрыстасць. Але (ў,у)сё яшчэ выпадаюць лагодныя дзянькі.

2. Ганчар — сапра(ў,у)дны чара(ў,у)нік.
Ён гліны (у,ў)зя(ў,у) камяк,
і вось збанок на кр(у,ў)зе (ў,у)знік,
а потым — кр(у,ў)глы гляк.

2—6 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Ласта..ка зляпіла гняздо. Верабей ..бачы.. гняздо і заня.. яго. Ласта..ка паклікала сваіх сябровак. Пт..шкі выгналі вераб'я з гнязда.

2. Была .. камарыка маленькая скрыпачка. Добра ігра.. на ёй камарык .. арэшнік.. . Т..т і ветрык ям.. падпява.., і сябры-камарыкі. Цэлы аркестр атрыма..ся.

2—7 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Жора(у,ў)

Жора(у,ў) жы(у,ў) каля возера. Кармі(у,ў)ся жора(у,ў) жабамі і в(у,ў)жамі. (У,Ў) жорава до(у,ў)гая шыя. (У,Ў)восень жоравы ляцяць (у,ў) вырай.

2. Лес

Лес з да(у,ў)ніх часо(у,ў) сл(у,ў)жыць чалавек(у,ў).

(У,Ў) лесе людзі збіраюць грыбы і ягады. (У,Ў)мее лес і вад(у,ў) захо(у,ў)ваць. С(у,ў)пакойвае ён вецер, затрымлівае снег.

2—8 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Жы..-бы.. во..к — з..бамі шчо..к. Перахітры.. дзя..чынк.., з'е.. яе. С..мная была б казка, ды паля..нічыя забілі ва..ка і вызвалілі дзя..чынк.. .

2. .. Па..ліка ёсць старэйшы брат — Я..ген. Ён б..да..нік. Шмат дамо.., дзіцячых садо.. і школ паб..дава.. Я..ген са сваёй брыгадай. Па..лік ганарыцца братам.

2—9 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Па(у,ў)лік (у,ў)ста(у,ў) рана. Ён паснеда(у,ў) і пайшо(ў,у) (ў,у) школ(у,ў).

Пача(у,ў)ся першы (у,ў)рок. (У,Ў) школе хлопчык раша(у,ў) задач(у,ў), чыта(у,ў), піса(ў,у).

2. (У,Ў) грыбы

Сяргейка (у,ў)летк(у,ў) часта хадзі(у,ў) (у,ў) грыбы. Шмат грыбо(у,ў) было (у,ў) лесе. Кожны грыб ён ак(у,ў)ратна выкр(у,ў)чва(у,ў). Хлопчык вярта(у,ў)ся дамо(у,ў) задаволены.

2—10 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Пра хлеб

Пеця е.. хлеб з маслам. Ён зліза.. масла, а хлеб кіну.. . Коля падня.. хлеб і ска-за.., што так рабіць нельга. Хлеб — гэта праца многіх людзей.

2. Кацяня

Лёня вярта..ся са школы. Раптам ён ..бачы.. маленькае кацяня. Яно жаласна мя..кала. Хлопчык падня.. яго і прынёс дамо.. . Цяпер кацяня жыве .. Лёні.

2—11 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Са страхі звіса(у,ў) до(у,ў)гі лядзяш. (У,Ў)зышло сонца. Лядзяш зазіхаце(у,ў) каляровымі агеньчыкамі. Выйша(у,ў) з хаты Юрка. Ён паглядзе(у,ў) на лядзяш і здзіві(у,ў)ся. Гэта ж першая вясёлка!

2. Вожык

Тата вярну(у,ў)ся з лес(у,ў). Ён прынёс вожыка. Лясны госць ляжа(у,ў) (у,ў) к(у,ў)тк(у,ў). Пеця налі(у,ў) (у,ў) талерк(у,ў) малака і паставі(у,ў) каля вожыка. Раніцай Пеця занёс вожыка (у,ў) школ(у,ў).

2—12 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. У а..тоб..се

Дзеці адправіліся на экск..рсію. Яны ехалі .. а..тоб..се. У а..тоб..с зайшла баб..ля. Ваня х..тка ..ста.. . Ён ветліва прапанава.. сваё месца баб..лі.

2. Летам

Летам Міхась паеха.. да баб..лі .. вёск.. . Ён часта хадзі.. на рак.. . Там ён к..па..ся і лаві.. рыб.. . Міхась лаві.. рыб.. в..дачкай. Дамо.. прыносі.. карасё.. і шч..пако.. .

2—13 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

(У,Ў) лесе баб(у,ў)ля з (у,ў)н(у,ў)кам прыселі на тра(у,ў)к(у,ў) адпачыць. Да к(у,ў)ста прыляцела пт(у,ў)шка. (У,Ў) дзюбе яна прынесла валасінк(у,ў). Хлопчык зірн(у,ў)(у,ў) на к(у,ў)ст і (у,ў)бачы(у,ў) вялікае валасяное гняздо. Пт(у,ў)шка х(у,ў)ценька лётала нек(у,ў)ды і кожны раз прыносіла па валасінцы. Баб(у,ў)ля сказала, што гэта вельмі працавітая пт(у,ў)шка.

2—14 **Устаўце прапушчаныя літары.**

Аднойчы Таццянка з дзяд..лем пайшлі .. парк. Дзед к..пі.. .. касе два білеты. Яны ..зышлі на «Кола агляд..». Дзяд..ля падня.. Таццянк.. на ла..к.. і сам се.. . Таня з дзедам паднялiся ..гор.. . Дзя..чынка зірн..ла ..ніз. Цераз мост імчалiся, нібы цацачныя, а..тоб..сы, тралейб..сы. Цікава глядзець на зямлю зверх.. .

2—15 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Сцішы(у,ў)ся і пасіве(у,ў) ад мароз(у,ў) лес. Зашы(у,ў)ся малады дзяцел (у,ў) старое д(ў,у)пло і сядзіць там не пі(ў,у)шы, не е(у,ў)шы. Вылеце(ў,у) ён з д(ў,у)пла, се(ў,у) на с(у,ў)к і не пазна(у,ў) свайго лес(у,ў). На(у,ў)кол стаялі белыя п(ў,у)шыстыя дрэвы. На лапках касматых елак ляжалі шапкі снег(у,ў).

2—16 **Устаўце прапушчаныя літары.**

Антося

Кожны дзень Антося с..стракала каля магазіна баб..лю з кійком. Аднойчы баб..ля ішла .. магазін і часта спынялася. Антося ..зяла яе пад р..к.. і завяла .. магазін, а потым правяла дамо.. . Цяпер кожны дзень разам з сябро..камі Антося прыходзіць да баб..лі. Яны прыбіраюць .. хаце, ходзяць .. магазін.

3—1 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. З наступленнем восені пачынаюцца х(о,а)лады. Часта ідуць д(о,а)жджы. У б(о,а)ры не чуваць птушыных г(о,а)ласоў.

2. Шамаціць пад н(о,а)гамі жоўтае лісце. У небе ляцяць жураўлі. Людзі чуюць іх развітальныя г(о,а)ласы.

3—2 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Падзьмуў цёплы паўднёвы вецер. Размяклы снег пап..ўз са стр..х. Трывожна заш..пталіся галінкі др..ў.

2. Снег хутка растаў. Па р..цэ паплылі крыгі. В..да выйшла з берагоў. Яна заліла п..лі і лугі. Кр..ты і мышы пакінулі свае н..ркі.

3—3 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Прачынаецца вавёрка,
н(о,а)вы к(а,о)шык дастае
і ляціць між с(а,о)снаў г(о,а)нкіх —
шмат раб(о,а)ты ў яе.

2. У лясах часта можна бачыць мурашнікі. Тысячы мурашак п(а,о)ўзаюць сюды-туды. Яны прын(о,а)сяць велізарную к(о,а)рысць лясной гаспадарцы — знішчаюць шк(о,а)днікаў.

3—4 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. У час урокаў на школьным дв..ры цішыня. Але толькі прагучыць школьны зв..нок, дв..р адразу ажывае. Вясёлыя дзіцячыя г..ласы поўняць навакольле.

2. Нечакана пайшоў д..ждж. Потым заззяла с..нейка. Заблішчала м..крае лісце на др..вах. На тр..ве зазіхацелі кропелькі д..жджу.

3—5 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Абмыўся луг начнымі р(о,а)самі,
нектарам пахне травастой,
на канюшыне пч(о,а)лы з в(о,а)самі
вядуць разм(о,а)вы між сабой.

2. Адвечная с(э,а)рца патр(э,а)ба —
звяртацца да р(о,а)днай зямлі.
Блакітнымі з(о,а)ркамі неба
у жыце вал(о,а)шкі ўзышлі.

3—6 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Небыліца

Карась над хатаю лятаў,
на Рэкса гол..сна бр..хаў,
што аж пад гусь сх..ваўся бык,
кот у н..ры мышынай знік.

2. Улетку ездзіў Андрэйка да бабулі і дзядулі ў вёску. І адпачываў ён там добра, і дапам..гчы старым стараўся. І сена хл..пчык к..сіць, і кароў пасвіць х..дзіць, і плот з дзедам р..біць. Шкада, што хутка лета прайшло.

4—1 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Замерла рэчка між л(е,я)самі.
Б(е,я)розы голымі сукамі
спл(е,я)ліся з вольхамі над ёй.

2. Працавітая м(е,я)тла
хату кожны дз(е,я)нь м(е,я)ла.
Да см(е,я)цінкі вым(е,я)тала,
ані раз не прагул(е,я)ла.

4—2 Устаўце прапушчаныя літары.

1.* Загадка

Пад ..лінаю ў б..ры
д..м зр..білі цесляры.
Пр..рубілі вокны, дзв..ры
без пілы і без с..керы.

_____

2. Загадка

Жыве ў норах хітры п..сік,
по..сць рудая, чорны носік.
Пам..ло ц..гае ўсл..д,
зам..тае ён ім сл..д.

_____

4—3 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. З б(е,я)роз лістота адл(е,я)цела
на крылах восеньскіх в(е,я)троў.
Палын самотны, пасівелы
чакае моўчкі халадоў.

2. Хоць на вуліцы мароз,
шум в(е,я)сёлы ля б(е,я)роз.
Ц(ё,я)пла сэрцам і рукам —
лепім мы снегавіка.

4—4 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Дз..ці пайшлі ў л..с. Яны крочылі па л..сной дарозе. Насустрач ім выйшаў л..снік. Ён паказаў ім нев..лікі л..сок, дзе раслі баравікі.

2. Хутка наступіць зіма

Пачаліся зам..разкі. Ч..рныя хмары навіслі нізка над з..млёю. У паветры зал..талі сн..жынкі. Хутка ўся з..мля пакрылася б..лым пушыстым покрывам. Снег засыпаў усе сцежкі. М..л..дыя дрэўцы прыгнуліся пад цяжарам сн..гу.

4—5 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. В(ё,я)ска стаіць у мал(е,я)ўнічым кутку. За садам пачынаецца з(е,я)лёны луг. За ім бачна в(я,е)лікая рака. Далей уздымаецца сц(е,я)на л(е,я)су.

2.* Павольна надых(о,а)дзіла ц(ё,я)плая в(е,я)сновая н(о,а)ч. Абрысы л(е,я)со(ў,у) мянялі сваю форму. Н(е,я)ба нізка звісала над з(е,я)млёю. Яно (у,ў)зіралася ў яе тысячамі в(а,о)чэй. Над с(е,я)лом ст(о,а)яла незвычайная цішыня. С(е,я)рпок месячыка нырн(у,ў)(у,ў) у хмарку. Зр(о,а)білася ц(е,я)мней.

4—6 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Сц..пан Фяськоў зрабіў прыгожага змея. З маленькай с..стрычкай Кац..рынкай ён пайшоў пускаць яго. Змей л..таў высока.

2. Разложысты дуб кідаў на з..млю ц..нь. Над яго галавой сп..ваюць птушкі. Ён задаволена слухае птушыны сп..ў. У л..сным ц..ньку добра адпачываць.

4—7 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1.* У да(ў,у)нія часы чал(о,а)век знах(о,а)дзіў лекі ад р(о,а)зных хв(а,о)р(о,е)б у л(е,я)се, на п(о,а)лі, на л(у, ў)зе. Васількі, наготкі, півоня, зверабой, ландыш, дзьмухавец — гэта ўсё лек(а,о)выя р(а,я)сліны. Таму ніколі без патр(е,э)бы не рвіце іх.

2. Галя ўпершыню прыйшла ў школу. Яна нясм(е,я)ла агл(е,я)дзелася. Як многа ў школе дз(е,я)цей! Які св(е,я)тлы і прасторны класны пакой! Усюды чыста, утульна.

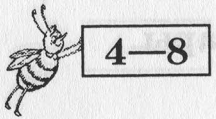

4—8 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1.* Восень

В..цер узлахмаці.. в..рхавіны дрэ.. . Шапаткое лісце цэлымі бярэмямі сыплецца на з..млю. Толькі з..латая чырвань б..роз і асін усё яшчэ ўпрыгожвае ўзл..сак. Серабрыцца павуцінне над парыжэлымі п..лямі. А дзесьці высока ўг..ры курлыкаюць журавы. Яны п..юць свае развітальныя песні.

2. Мы жывём ў л..сным краі. Л..сы дораць нам прыгажосць і багацце. Для аховы л..соў мы ў школе стварылі з..лёны патруль. Шмат ц..пер працы ў нас!

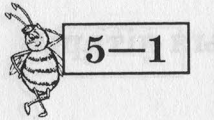

5—1 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Надышлі мароз(ь)ныя дзян(ь)кі. Міхас(ь)ка надзеў кан(ь)кі і пабег на раку. Там было многа школ(ь)нікаў. Яны каталіся на кан(ь)ках.

2. Вясной дзядз(ь)ка Алес(ь) прынёс Петрусю мален(ь)кага зайчыка. Пятрус(ь) пасадзіў звяр(ь)ка ў клетку. Зайчык вырас(ь). Потым хлопчык выпусціў яго ў лес(ь).

5—2 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Шмат дзён.. блукаў мядз..ведз.. па дрымучым лесе. Ён выбраў сабе самы вялікі пен.. і зрабіў пад ім мяккую пасцел.. .

2. Добры рыбак

Мядз..ведз.. любіц.. лавіц.. рыбу. Ён доўга можа сядзец.. у вадзе і чакац.. . Вос.. плыве вялікі ласос.. . Мядз..ведз.. умее лоўка схапіц.. яго лапай і выкінуц.. на бераг.

5—3 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Загадка

На траве, як аган(ь)кі,
ружавеюц(ь) вугал(ь)кі,
дзен(ь) і ноч(ь) гарац(ь), палаюц(ь),
смак(ь) яны мядовы маюц(ь).

---

2. 1. Мел(ь) патрэбны для піс(ь)ма на дошцы. 2. Вопытны капітан не пасадзіць свой карабел(ь) на мел(ь). 3. Мой брат(ь) служыц(ь) на граніцы. 4. Хлеба трэба брац(ь) стол(ь)кі, кол(ь)кі з'ясі.

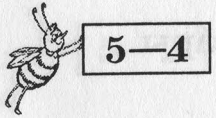

5—4 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1.* Вышывае ш..ўкам Зос..ка
брацік.. свайм.. Антос..к..
на сарочцы к..лас..кі
і між імі — васіл..кі.

2.* Першая прал..ска

Прал..ска ст..іц.. сярод лапін сн..гу. Не кветка, а мален..кая кропел..ка блакітнага н..ба. Вакол яе шмат іншых блакітных кропел.. .

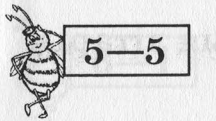

5—5 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1.* Добрыя памочнікі

(Ў,У) нашай вёсцы жыве старэн(ь)кі дз(е,я)д(ў,у)л(ь)ка. Школ(ь)нікі часта прых(о,а)дзяц(ь) да яго. Меншыя дз(е,я)ці падм(я,е)таюц(ь) падлог(ў,у), бол(ь)шыя — носяц(ь) яму вад(ў,у), рыхт(ў,у)юц(ь) на зім(ў,у) др(о,а)вы. Дз(е,я)д(ў,у)ля за(ў,у)сёды вел(ь)мі (ў,у)дзячны школ(ь)нікам за дапам(о,а)г(ў,у).

2. Хлопчыкі

Хлопчыкі ідуц(ь) у школу. Віця вядзе брата. Дзіма мален(ь)кі. У школу Дзіма ідзе першы раз. Добры брат(ь) у Дзімы.

5—6 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Восен..

Дні сталі кароцен..кія. Сонца мала грэе. Птуш..кі адляцелі. Неба засцілаюц.. хмары. Лісце на дрэвах жаўцее. Настала халодная восен... Сумна на дварэ.

2. Алені — гэта вялікая група жывёл... Далёка ў халоднай тундры жыве паўночны ален.. . У сібірскай тайзе — яго-ны сваяк, які завецца марал. У лясах Еўропы сустракаюцца ален.., казуля, лос.., лан.. .

6—1 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. (Д,Дз)еці ха(д,дз)ілі ў лес. Там яны ўбачылі (д,дз)ятла. У гэтай птушкі вострая (д,дз)юба. Ёй (д,дз)яцел з(д,дз)абывае сабе ежу.

2. (Д,Дз)іма і Я(д,дз)я (Д,Дз)ямі(д,дз)авы жывуць у (Д,Дз)яржынску. Улетку яны паехалі а(д,дз)пачываць да (д,дз)я-(д,дз)улі ў вёску Слаба(д,дз)а. Кожны (д,дз)ень (д,дз)еці ву(д,дз)ілі рыбу на рацэ Дзвіне. Яны вельмі цікава правялі лета.

6—2 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Наваполацк

Наваполацк — гора.. беларускіх нафтавікоў. У гора..е пабу..авана многа прыгожых ..амоў, ..іцячых са..оў, нафтавы заво.. . На заво..е працуюць старанныя лю..і.

2. Каля школы паса..ілі ..еці вялікі са.. . У школьным са..е растуць розныя пла..овыя ..рэвы. У агаро..е ..еці вырошчваюць капусту, буракі, моркву. Агаро.. кожны го.. ..ае багаты ўраджай.

6—3 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Вы, сябры, бу(д,дз)учыя абаронцы Ра(д,дз)імы. Бу(д,дз)ьце вартымі славы сваіх (д,дз)я(д,дз)оў! Заўсё(д,дз)ы помніце іх по(д,дз)віг. Расціце мужнымі, (д,дз)ужымі, смелымі!

2. У нас на Беларусі многа цікавых і прыгожых абра(д,дз)аў. А(д,дз)ін з іх называецца (Д,Дз)я(д,дз)ы. Гэта (д,дз)ень, калі ўсе лю(д,дз)і з павагай і ў(д,дз)ячнасцю ўспамінаюць сваіх продкаў. (Д,Дз)я(д,дз)ы святкуюцца ў лістапа(д,дз)е.

6—4 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Вало..я — санітар. Ад яго пільнага вока ні..е не ..енешся. Ён праверыць у кожнага рукі і вушы. На перапынку навя..е пара..ак у класе.

2. Школьны са..

У нас пры школе ёсць са.. і агаро.. . У са..е і на агаро..е працуюць ..еці. Яны паліваюць градкі, саджаюць кветкі. На гра..е вырас вялікі сланечнік. ..еці любяць працаваць. Усе за..аволены іх справай.

6—5 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.*

Дапамог

Над акном д(о,а)ма было гн(ё,я)з(д,дз)о ластавак. (Ў,У) гн(ё,я)з(д,дз)е былі пт(ў,у)шаняты. Раптам адно пт(ў,у)шаня выпала з гн(е,я)з(д,дз)а. Гэта (ў,у)бачы(ў,у) Пеця. Ён падня(ў,у) пт(ў,у)шаня і пакла(ў,у) (ў,у) гн(е,я)з(д,дз)о. Ласта(ў,у)кі падл(е,я)целі (д,дз)а гн(е,я)з(д,дз)а і пачалі к(о,а)рміц(ь) пт(ў,у)шанят.

6—6 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Ра..іма

У кожнага чалавека ёсць свой ро..ны кут — вёска, вуліца, ..ом, ..е ты ра..іўся. Гэта яго маленькая ра..іма. З мноства такіх ро..ных куткоў скла..аецца наша вялікая Ра..іма. Яна багатая і прыгожая.

2.* Дзед Мар..з

Дзед Мар..з .. наваго..нюю н..ч апошні раз абыхо..і.. свае ..ла..анні. Агл..да.., ці ..обра ..крыты сн..жнай ко..драй п..лі, ці моцны на р..ках лёд. Агле..е.., ці ц..пла .. л..се др..вам.

7—1 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Возера Сві(т,ц)язь славіцца сваёй прыгажос(т,ц)ю. Чыс(т,ц)ая, празрыс(т,ц)ая вада ў ім зіха(ц,т)і(ц,т)ь на сонцы.

2.* Васілёк

Васіл(ь)к(ў,у) (ў,у)сяго пя(т,ц)ь г(о,а)(д,дз)о(ў,у). Ён (ў,у)жо ве(д,дз)ае лі(т,ц)ары і (ў,у)мее лічы(т,ц)ь да (д,дз)еся(т,ц)і. Васілёк (ў,у)с(т,ц)ае рана, мыецца, чыс(т,ц)і(т,ц)ь з(ў,у)бы і і(д,дз)е (ў,у) (д,дз)і(т,ц)ячы са(д,дз). (Ц,Т)ам (д,дз)е(ц,т)і г(ў,у)ляю(т,ц)(ь), в(ў,у)чацца малява(т,ц)ь. Васіл(ь)к(ў,у) па(д,дз)абаецца (ў,у) (д,дз)і(ц,т)ячым са(д,дз)е.

7—2 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Ко..ік
Брудным бы..ь не хоча ко..ік:
мые спінку і жыво..ік.
Мые лапкі, хвос..ік мые.
З катка ..ешацца малыя.

2. Верына ма..і працуе на ферме. Дзяўчынка ходзі..ь ёй дапамага..ь. Ма..і задаволена рабо..ай дачкі.

7—3 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Касмічная ракета паля(т,ц)ела ў космас. У касмічнай раке(т,ц)е знаходзіўся міжнародны экіпаж. Палёт праходзіў строга па плане. У палё(т,ц)е касманаў(т,ц)ы адчувалі сябе добра.

2. У (т,ц)іхім празрыс(т,ц)ым блакі(т,ц)е неба ні воблачка. Некуды далёка-далёка нетаропка ля(т,ц)і(т,ц)ь паву(т,ц)інка. Пад нагамі шама(т,ц)і(т,ц)ь зала(т,ц)ое ліс(т,ц)е. (Т,Ц)ішыню парушае (т,ц)олькі крык журавоў.

7—4 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Ве..ер разагнаў хмары. Вакол с..аі..ь ..ішыня. Вузкая с..ежка бяжы..ь праз шырокае збожжавае поле. У жы..е спяваю..ь перапёлкі.

2. ..іха навокал. У лесе пас..упова пачынае зніка..ь ..емра. Заспяваў салавей. Яму адазвалася берас..янка. Закукавала зязюля. За..іўкала сіні..а. Лес напоўніўся жыц..ём.

7—5 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Лета

Прыйшло лета. Усюды зелена. Усё рас(т,ц)е. Ліс(т,ц)е на дрэвах выраслa. Яно блішчы(т,ц)ь на сонцы. Весела пазірае с(т,ц)ары лес. Кус(т,ц)ы гус(т,ц)а разрасліся. П(т,ц)ушкі вывелі дзе(т,ц)ак.

2.* Прыл(е,я)(т,ц)елі лас(т,ц)а(ў,у)кі з (д,дз)алёкага выраю. Па(д,дз)стр(а,э)хой яны зр(о,а)білі гн(е,я)з(д,дз)о. (Ў,У)гн(е,я)з(д,дз)е вывеліся мален(ь)кія п(т,ц)(ў,у)шаняткі. Пятр(ў,у)с(ь) любі(ў,у) назіра(т,ц)(ь) за лас(т,ц)а(ў,у)камі.

7—6 Устаўце прапушчаныя літары.

1.* Канікулы

На лета Ві..я паеха.. гас..ява..ь у в..ску да ..ёткі. Яна працавала наста..ніцай. Там хл..пчык пасябрава.. з в..сковымі дзе..ьмі. Яны часта л..вілі рыб.. ў рэчцы.

2. Ш..о гэ..а за вучан.., якога трэба ..ягну..ь за язык на кожным ..року! Пра каго так гавора..ь? Пра таго, хто не можа без дапамогі наста..ніка адказа..ь ..рок. А пра тых, хто павольна, марудна ..сё робі..ь, кажу..ь, што яны ..ягну..ь ката за хвост.

7—7 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Гары, кас(ц,т)ёр,
гары пад (ц,т)ёмнымі дубамі!
Свя(т,ц)і, кас(т,ц)ёр,
свя(ц,т)і над нашымі шляхамі!

2.* Зімой (ў,у) лесе

(Т,Ц)іха зімо(і,й) (ў,у) л(е,я)се. (Т,Ц)ол(ь)кі (д,дз)я(т,ц)ел с(т,ц)(у,ў)кае па дрэве. З дрэва на дрэва пераля(т,ц)аю(т,ц)ь сарокі. Зусім не (т,ц)(у,ў)рб(ў,у)ецца мядз(ь)ве(д,дз)(ь). За лета і восен(ь) ён назапасі(ў,у) пад ск(ў,у)рай шмат тл(ў,у)шч(ў,у). Зараз ён спі(т,ц)(ь) (ў,у) (т,ц)(ё,я)плым берлаг(ў,у).

7—8 Устаўце прапушчаныя літары.

1.* А вы ніколі не ва..ілі нікога за нос? І добра, што не ва..ілі за нос, бо ва..і..ь за нос ці кіда..ь словы на ве..ер — нешта абяца..ь і не выконва..ь. Хл..пчыкі і ..я..чынкі павінны трыма..ь слова, не падво..і..ь таварыша.. .

2. У газе..е бы.. надрукаваны партрэт Юрыя Гагарына. Аб к..сманаў..е ..се гаварылі з захапленнем. Гэта бы.. першы ў све..е палёт чалавека ў к..смас. Гагарын на к..смічнай раке..е зр..бі.. кругасветнае па..арожжа. Аб такім палё..е да гэтага часу лю..і маглі тол..кі мары..ь.

8—1 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Загадка

Хвост пуш(і,ы)сты,
мех залацісты,
у лесе ж(і,ы)ве,
а кур(е,э)й у вёсц(ы,і) кр(а,я)дзе.

2.* Г(о,а)р(а,я)(д,дз)-г(е,я)р(о,ё)(і,й)(М,м)інск — сталіца (Б,б)елар(у,ю)сі. Гэта вялікі і пр(і,ы)гож(і,ы) г(о,а)р(а,я)(д,дз).

(Ў,У) (М,м)інск(ў,у) ш(і,ы)р(о,ё)кія в(ў,у)ліцы. Яны (у,ў)се абсадж(а,я)ны др(э,е)вамі. (Ў,У)летк(ў,у) на в(ў,у)ліцах многа кветак.

8—2 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Загадка

Стаіць у бары,
маршч..ны на тоўстай кары,
галіны густыя,
лісты выр..зныя.

2. Раслі пры дар..зе два ж..тнёвыя каласы. Аднаго звалі Ч..рвоны Ч..бок, др..гога — Р..ж.. Ч..бок. Каласы весела ш..пталіся паміж сабой.

8—3 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Кастр(і,ы)чнік. Яшч(е,э) ч(і,ы)ванеюць на др(э,е)вах яблыкі. Гар(і,ы)ць р(а,я)біна. А сонца кожны дзень ходзіць усё ніж(э,е)й. Неба ш(е,э)р(а,я)е. Ідзе дробны дождж(і,ы)к. Людзі збір(а,я)юць апошнія гр(і,ы)бы.

2. Восьмага сакавіка мы адзнач(а,я)ем маміна свята. Лена выш(ы,і)ла маме коціка. Міш(а,я) вылепіў з пласт(і,ы)ліну маш(і,ы)ну. Тата падар(і,ы)ў маме кветкі. Мама ч(а,я)ставала ўсіх пяч(е,э)ннем і ц(у,ю)кер(ь)камі.

8—4 Устаўце прапушчаныя літары.

1.* Ся..іць Янка ля р..кі,
закідае вуду.
Сняцца хлопцу шч..пакі
проста на па..пуда.
А папа..ся на кр..чок
невялічкі шч..пачок.
Наш рыбак тут, рад не рад,
адпусціў яго назад.

2.* Куды ні глян.. — ..сю..ы
..ябе чакаю..ь цуды,
..ябе чакаю..ь с..ежкі
і добрыя ..смешкі,
лугі, л..сы, п..лі
і шчас..е на з..млі.

8—5 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1.* П(е,я)тр(ы,і)к іш(о,ё)(ў,у) праз са(д,дз). Р(я,а)птам (д,дз)а н(о,а)г хл(о,а)пч(ы,і)ка пр(і,ы)т(ў,у)лілася ка(т,ц)яня. Яно (у,ў)(т,ц)(е,я)кала ад стр(а,я)шнага зв(е,я)ра. Хл(о,а)пч(ы,і)к (ў,у)зя(ў,у) ка(т,ц)яня на р(у,ю)кі. Ям(ў,у) нас(у,ў)стр(а,я)ч бег сабака.

2.* Руч(а,я)й
(Т,Ц)яч(э,е), (ў,у)ецца р(у,ю)ч(а,я)ёк. Ва(д,дз)іца б(у,ў)л(ь)коч(а,я) па камен(ь)-ч(ы,і)ках. Вы(т,ц)(я,е)кае р(у,ю)ч(а,я)ёк з кр(ы,і)нічкі. З маленькіх р(у,ю)-ч(а,я)(і,й)ко(ў,у) (ў,у)твар(а,я)юцца вялікія р(э,е)кі.

8—6 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Перш..мі адч..ваюць дождж не пч..лы, а кветкі. Пер..д даждж..м яны выдзяляюць многа салодкага нектару. Пах нектару пр..ваблівае пч..л. Яны ўюцца над кветкамі.

2. У ліса пуш..сты хвост. Ён быццам р..ль. Бяж..ць ліс. Тр..ба яму крута павярнуцца. Ліс выкідвае хвост у патр..бны бок. Яго самога заносіць у той самы бок. Хвост ліса служ..ць і тормазам. А ч..сцяком ліс хвастом замятае свае сляды.

8—7 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.***

Звыч(а,я)йна лю(д,дз)і пра ч(а,я)лавека р(е,э)(д,дз)ка гавор(а,я)ц(ь) — пр(ы,і)гож(і,ы). Гавор(а,я)ц(ь) — хар(ё,о)ш(і,ы). Хар(ё,о)ш(і,ы) — знач(ы,і)ць (д,дз)обр(і,ы), шч(ы,і)р(ы,і), (д,дз)(ў,у)ш(е,э)(ў,у)ны, сар(д,дз)эчны, ч(у,ю)лы, (ў,у)важлівы, спр(я,а)вядлівы, (т,ц)ікавы, неабхо(д,дз)ны (у,ў)сім, з кім ён ж(ы,і)ве, сябр(у,ю)е, в(ў,у)ч(ы,і)ц-ца, пр(а,я)ц(ў,у)е. Такіх лю(д,дз)е(і,й) любя(т,ц)(ь), паваж(а,я)ю(т,ц)(ь) і шаную(т,ц)ь.

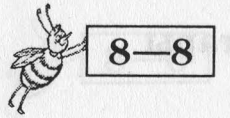

8—8 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Лясныя ж..хары добра падр..хтаваліся да зімы. Ваўкі, лісіцы і зайч..кі апр..нулі зімовае адзенне. Яшчэ да мар..зоў пач..нае будаваць ж..ллё мядзведзь. У глыбокіх норках зімуюць вож..кі і мыш.. . Апусцелі птуш..ныя гнёзды. Толькі крыжадзюб не баіцца мар..зу. Усю зіму ён ж..ве сяр..д снягоў, лушч..ць ш..шкі.

2. У тр..мвай праз пяр..днія дзвер.. ўваходзіў стар..нькі дзядок. Хлопч..к убач..ў, як цяжка падымацца стар..му ч..лавеку з нізкай пр..ступкі. Ён усхапіўся з лаўкі і падаў дзядулю р..ку.

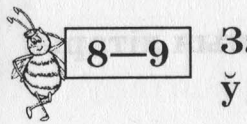

8—9 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Гэта было ў перш(ы,і)я дні вайны. Лётч(ы,і)к Гаркуша ахоўваў гор(а,я)д ад вар(о,ё)ж(ы,і)х самалётаў. Аднойч(ы,і) ён заўваж(ы,і)ў вор(а,я)гаў, якія ляцелі ўздоўж ш(ы,і)р(о,ё)кай р(а,я)кі пр(а,я)ма да гор(а,я)да. Гаркуша накір(а,я)ваў да іх сваю маш(ы,і)ну і абстр(а,я)ляў вар(ё,о)ж(ы,і) самалёт. У г(э,е)тым паветр(а,я)ным баі Гаркуша збіў дзве вар(ё,о)ж(ы,і)я маш(ы,і)ны. Астатнія самалёты фаш(і,ы)стаў не вытр(ы,і)малі націску і павярнулі назад.

8—10 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1.*

Вож..к

У Міш.. ж..ў вож..к. Ён л..ві.. мыш..й. Аднойч.. вож..к прапаў. Знайшлі вож..ка ..е..і ў са..е каля ш..пш..ны. Там вож..к ладзі.. сабе ж..ллё. На калючках н..сі.. туды лісты.

2.

Наташа

Наша Наташа — вуч..ніца. Яна пр..гожа піша. У Наташ.. ж..ўты аловак. Яна малюе руж.. і ж..луды. Потым ..я..ч..нка намалявала сонца. Ад сонца ідуь ж..ўтыя прамяні. Свой малюнак ..я..ч..нка падоры..ь маме.

9—1 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Я па вуліцы пабе(г,х).
Дзе ж падзеўся белы сне(г,х)?
Скачуць толькі раўчукі
да шырокае ракі.

2.

Загадка

Палатно, а не даро(ш,ж)ка,
конь не конь — саракано(ш,ж)ка,
па даро(ж,ш)цы той паўзе,
на сабе або(з,с) вязе.

9—2 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнюю літару ў дужках.**

1. І салавей, і дроз.., і голу..,
і перапёлка, і жаўна.
О, колькі спеваў іх вясёлых
нам дорыць наша старана!

2.* Белаве..скі зубр

Хістаю..а м..л..дыя бяро..кі. Пад напорам ця..кага ц..ла згінае..а да з..млі густы падл..сак. На л..сную паляну з гушчару (Б,б)елаве..скай пушчы з шумам і фырка..ем прабірае..а зубр. Увес.. ён абро.. густой кучаравай ш..рсцю ..ёмнага к..леру. Яго в..лікая г..л..ва з чорнай барадой і ш..рокія мускулістыя грудзі здзі..ляюц.. сваёй в..ліччу і магутнасцю.

9—3 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Маленькі дубок нечакана выра(з,с) пасярод лясной сце(ж,ш)кі. Каля ду(б,п)ка трава з абодвух бакоў сце(ж,ш)кі пратаптана. Людзі, каб не турбаваць дубок, абыходзяць яго. Няхай расце!

2. Каля школы расце вялікі са(д,т). Увесь го(д,т) у дзяцей многа клапо(т,д). Трэба акопваць дрэўцы, бяліць і садзіць новыя. Толькі добры догля(д,т) прыносіць багаты ўраджай.

9—4 Устаўце прапушчаныя літары.

1.* На камен.. ускочыла прыгожая зграбная пту..ка з ву..кім до..гім хв..стом і светла-ш..рым пер'ем. У яе ч..рная г..ло..ка з б..лымі шч..чкамі і в..страй дзю..кай. Гэта плі..ка.

2.* Школьны агаро..

Пры школе ёс..ь агаро.. . Дзе..і самі яго дагл..даю..ь. Тут добра рас..е ўсякая гародніна. З з..млі лезе рэ..ька. Б..лымі кве..камі зацвітае бул..ба. Чырванею..ь розныя сарты памідора.. . Паміж гра..камі жа..цее гарбу.. . Расту..ь тут цыбуля, морква, буракі, капуста. Адным словам — усяго хапае.

9—5 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Вучні вырашылі пасадзіць каля школы са(д,т). Толік і яго бра(д,т) Андрэйка раніцай пайшлі ў школу. Там ужо сабраліся юныя садаводы. Яны пасадзілі цэлы ра(д,т) пладовых дрэў і кустоў.

2. Усе вы ведаеце народную ка(з,с)ку пра рэ(б,п)ку. Разумная ка(з,с)ка! І зусім не пра рэ(б,п)ку гэтая ка(з,с)ка, а пра дружную працу. Аднаму ця(ж,ш)ка справіцца, а калектыў любую працу адолее. У прыка(з,с)ках ды ка(з,с)ках, якія стварыў наро(д,т), заўсёды была мара працаваць разам.

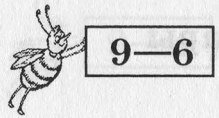

9—6 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1.* (п,П)ушок

Міхас.. с..дзе.. каля акна. Раптам ён пачу.. у са..е піск. Хлопчык пабе.. у са.. . Праз некал..кі хвілін (М,м)іхас.. прынё.. мален..кае шчаня. Яно было яшчэ сл..поe. Міхас..ка зрабі.. яму мя..кую пас..ел..ку. Хл..пчык нап..і.. шчаня малаком. Сабака хутка ро.. . Ён ста.. пуш..сты і б..лы. Міхас.. назва.. яго (п,П)у..ком.

2. Які сяголета шчаслівы
і незвычайны выпаў го..,
які багаты і ўрадлівы
і са.., і ле.., і агаро.. .

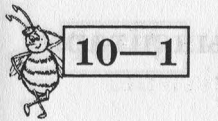

10—1 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Загадка

Чырвонае цельца,
каме(н,нн)ае сэрца,
ві(н,нн)ая на смак.
А заве(ц,цц)а як?

_____

2. Летам

За пар(ь)таю стар(а,я)(н,нн)а
в(ў,у)ч(і,ы)ліся (у,ў)вес(ь) г(о,а)(т,д),
а сё(н,нн)я на світа(н,нн)і
вых(о,а)(д,дз)ім (ў,у) пах(о,а)(д,т).
(Д,Дз)арога (ў,у)е(ц,цц)а,
песня лье(ц,цц)а,
вітаю(ц,цц)(ь) нас п(о,а)лі, б(о,а)р(і,ы).

10—2 Устаўце прапушчаныя літары.

1. Прыметы паляпшэння надвор'я

На змярка..і сціхае вецер. На захадзе знікаюць воблакі. Но..у і раніцай га..ё дрэў пакрывае..а інеем.

2.* У ле..е восенню

Ціха шумі..ь св..ім ве..ем асе..і ле.. . Навако..е ..яе зала..істым упр..гожа..ем б..ро.. . Дзі..ным веерам разнося..а іх лісточкі і павол..на апускаю..а на з..млю. Дубы нас..ілаю..ь пад сабою ..ёмна-кар..чневую мя..ую пас..ель. У г..ту пас..ель мя..а шлёпаю..а ж..лу..ы.

10—3 Закрэсліце лішнія літары ў дужках.

1. Наш народ будуе жы(ц,цц)ё. Мяняе(ц,цц)а аблі(ч,чч)а на(ш,шш)ай краіны. У самых далёкіх яе кутках загараю(ц,цц)а агні новабудоўляў. На шырокім раздо(л,лл)і палёў каласі(ц,цц)а залатое збо(ж,жж)а.

2. Позняй восе(н,нн)ю дні кароткія,а ночы доўгія. Глыбокай но(ч,чч)у неба зацягнулася хмарамі. Пайшоў густы сне(г,гг). Снежнай бе(л,лл)ю пакрыта ўсё навокал. Дрэвы апранулі белае ўбра(н,нн)е.

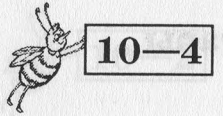

10—4 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Добрае збо..а вырасцілі сёлета вяскоўцы. Цяжкае кало..е шапаціць пад ветрам. Стара..а падрыхтаваліся вяскоўцы да ўборкі ўраджаю. Бесперапы..а працуюць камбайны. Адборнае зерне сыпле..а ў кузавы грузавікоў.

2. Дзікі

Мы сядзім на мя..ім моху. Здалёк пачулася чвяка..е. Потым мы ўбачы..і дзікоў. Цела дзікоў пакрыта шчаці..ем. Галава ў дзіка, як у сві..і. Дзікі харчую..а карэ..ем раслін і жалу..амі.

10—5 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.***

(Ў,У) (т,ц)ябе ёс(т,ц)ь абавязак (д,дз)обр(а,я) в(у,ў)ч(ы,і)(ц,цц)а. Тваё в(у,ў)ч(э,е)(н,нн)е — г(э,е)та твая пр(а,я)ца. Тво(й,і) (д,дз)ё(н,нн)ік — твая пр(а,я)цо(ў,у)ная кні(ш,ж)ка. Стар(а,я)(й,і)ся, каб (у,ў) ёй было як мага боле(й,і) (д,дз)обр(і,ы)х адзнак тваё(й,і) пр(а,я)цы.

10—6 **Устаўце прапушчаныя літары.**

Урок чыта..я заўсёды праходзіць у нас вельмі цікава. Кожнае апавяда..е раскрывае перад намі што-небудзь новае, невядомае. Усё бага..е жы..я паказваюць пісьме..ікі ў сваіх творах. Быццам у цікавае падаро..а мы адпраўляемся з кожнай новай кнігай. Шырокае раздо..е адкрываецца перад намі.

10—7 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1.* Мяняе(ц,цц)а аблі(ч,чч)а наша(і,й) кр(а,я)(і,й)ны.

Велічна (ў,у)звыш(а,я)ю(ц,цц)а р(і,ы)штава(н,нн)і наваб(ў,у)-(д,дз)о(ў,у)ля(ў,у). Р(а,я)ст(ў,у)(ц,цц)(ь) каме(н,нн)ыя б(ў,у)(д,дз)ынкі (ў,у) в(ё,я)сках.

Загар(а,я)ю(ц,цц)а но(ч,чч)(ў,у) агні новых электр(а,я)станцы(і,й).

2. Світа(н,нн)е разлілося
над жніўнай збажыной.
Пшанічнае кало(с,сс)е
вітае(ц,цц)а са мной.

10—8 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1.* Залатая восень

Х..лоднае асе..яе сонца асв..тляе ле.. . З неба д..ляталі развітал..ныя кр..кі птушак. Пр..мені сонца падалі на з..ла..істыя др..вы. Пры ..іхім асе..ім в..тры ле.. здава..ся р..знакаляр..вым і пр..гож..м. Збо..а да..но ..жо звезена з п..лё.. . Насе..е новага ..раджаю засыпана ў свірны.

2. Большая частка ўрока матэматыкі была адведзена на вуснае лічэ..е. Настаўніца (Н,н)ата..я (Дз,дз)янісаўна прапанавала зада..у. Ніна першая рашыла дзея..е склада..я, а потым — адніма..я.

11—1 **Закрэсліце лішнія літары ці раздзяляльныя знакі ў дужках.**

1. На дварэ позняй восенню стаіц(’,ь) халоднае надвор(’,ь)е. Дз(’,ь)ме моцны вецер. Дождж л(’,ь)е ўсё часцей.

2. Да пад(’,ь)езда аўтавакзала пад(’,ь)ехаў прыгожы аўтобус. Пасажыры селі ў мяккія крэслы. Аўтобус ад(’,ь)ехаў. Ён уз(’,ь)ехаў на ўзгорак. Тут пачынаўся аб(’,ь)езд. Машына плаўна з(’,ь)ехала на бакавую дарогу. Хутка мы прыехалі ў горад.

11—2 Устаўце прапушчаныя раздзяляльныя знакі.

1. Загадка

Ненажэра гэты з..есці
можа ўсё на свеце.
А нап..ецца ён вады —
памірае ўміг тады.

2. У нас дружная сям..я. Бацьку завуць Дзям..ян Ігнатавіч. Маці — Дар..я Іванаўна. Ёсць у мяне сястра Мар..я і брат Саша. Нашу дружную сям..ю ўсе паважаюць.

11—3 Закрэсліце лішнія літары ці раздзяляльныя знакі ў дужках.

1. Стаіць цёплае надвор(’,ь)е. У вёску Загор(’,ь)е з(’,ь)ехаліся ветэраны вайны. Сёння тут адкрываюць помнік. Камандзір Іл(’,ь)ін гаворыць аб подзвігах мужных людзей. Л(’,ь)ецца ціхая музыка. Дзеці і дарослыя нясуць да помніка кветкі і вянкі.

2. Загадка

Б(’,ь)юц(’,ь) яго рукамі,
б(’,ь)юц(’,ь) яго нагамі,
ён не скардзіцца, не плача,
моўчкі лётае і скача.

11—4 **Устаўце прапушчаныя раздзяляльныя знакі ці літары.**

1. Пра Марынку

Любіц.. Марынка сустракац.. паштал..ёна дзядз..ку Іл..ю ў дзень нараджэння. З самага ранку пазірае Марынка ў акно, а ўгледзеўшы здалёк паштал..ёна, бяжыц.. адчыняц.. яму дзверы. Павітаўшыся, дзядз..ка Іл..я падае ёй цэлы пачак прыгожых віншавал..ных паштовак. Радасна Марынцы, што ў яе так многа сваякоў і сяброў.

2.* Непр..кметна надышо.. верасен.. . Сонца л..е сваё св..тло ў вокны. Сягоння Іл..я ідзе ў школу перш.. раз. Ён запомніц.. гэты ..ен.. наза..сёды.

11—5 **Закрэсліце лішнія літары ці раздзяляльныя знакі ў дужках.***

(Ў,У) (М,м)інск на нар(а,я)(д,дз)(у,ў)з(',ь)ехаліся лепш(і,ы)я пр(а,я)ца(ў,у)-нікі вёсак. Яны пазнаёміліся з г(а,о)-р(а,я)(д,дз)ам, наве(д,дз)алі м(ў,у)зеі і т(е,э)атр(і,ы). Пасля нар(а,я)(д,дз)ы яны р(а,я)з(',ь)ехаліся (ў,у) св(о,а)е р(о,ё)-(д,дз)ныя мяс(т,ц)іны.

11—6 Устаўце прапушчаныя літары ці раздзяляльныя знакі.

1. Мы ехалі на машыне ў вёску. Дарога ўвесь час была добраю. Нечакана ўбачылі аб..яву. З яе мы даведаліся, што далей ідзе рамонт дарогі. Побач з аб..явай стаяў знак. Ён паказваў, што аб..езд направа. Мы з..ехалі з шашы і накіраваліся праз лес у вёску Валяр..яны.

2.* Прой..е ч..с, і зашумяц.. пад в..трам л..сы. Заскачуц.. в..ртлявыя вавёркі. Праб..юц.. падушку мху баравікі. Зач..рванеюц.. суніцы, ч..рнымі кр..пел..камі рассыплюцца чарніцы.

11—7 Закрэсліце лішнія літары ці раздзяляльныя знакі ў дужках.

1. На палянцы расла бяроза. Увосен(’,ь) усё лісце асыпалася з яе. Мален(’,ь)кае зярнятка ўпала на зямлю і пусціла карэн(’,ь)чыкі. Яны ўваходзяц(’,ь) у зямлю і п(’,ь)юць сокі. Вырасце з зярнятка дрэўца.

2. Дзядз(’,ь)ка Іл(’,ь)я любіў збіраць грыбы. Ён быў сапраўдным грыбніком. Добра ведаў, дзе можна знайсці сям(’,ь)ю баравікоў, жоўцен(’,ь)кіх лісічак. Ён хадзіў у лес з дзец(’,ь)мі. Яны з ахвотай ішлі ў грыбы.

11—8 **Устаўце прапушчаныя літары ці раздзяляльныя знакі.**

1.* Загадка

У траве, як аган..кі,
ружавеюц.. вугал..кі,
іх в..дою не зал..еш,
рук і но.. не апяч..ш.
Дзен.. і н..ч гарац.., палаюц..,
смак яны м..довы маюц.. .

2.* Птушыная ст..ловая

Надышла зіма. У паветр.. пахне свеж..с..ю. І..е сне.. . Дзе..і павесілі к..рмушкі для птушак. Перш..мі за..важ..лі ст..ловую вераб..і. Потым з..явіліся сініцы. Ч..стымі гас..ямі былі сн..гіры з прыгож..м п..р..ем.

12—1 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Бы(у,ў) ясны летні (д,дз)ен(ь). Ярка (з,зз)яла соне(і,й)ка. (Д,Дз)е(т,ц)і паб(е,я)глі (д,дз)а р(а,э)кі. Яны паскі(д,дз)алі а(д,дз)е(н,нн)е і кін(у,ў)ліся (у,ў) в(о,а)(д,дз)(ў,у).

2. На р(ы,і)бацкіх ло(д,т)ках р(ы,і)бакі вы(і,й)шлі (у,ў) м(а,о)р(а,я). М(а,о)рскія хвалі плёскаліся ля барто(у,ў). Р(ы,і)бакі злавілі многа р(і,ы)бы.

12—2 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Каля р..кі паказа..ся лос.. . Усле.. за ім ішла л..сіха. Ж..вёлы напіліся свеж..й в..ды і зніклі ў л..се. На беразе засталіся л..сіныя сл..ды.

2. (в,В)асіл.. (м,М)ацкевіч корміц.. зімой птушак. Ён нар..хтава.. корм для крылатых сяброў.. яшч.. з восені. К..рму..ку хл..пч..к змайстрава.. у дв..ры свайго д..ма.

12—3 **Закрэсліце лішнія літары ці раздзяляльныя знакі ў дужках.**

1. (У,Ў)рач(ы,і)ста звіні(т,ц)ь школ(ь)ны званок. В(ў,у)чні (у,ў)вах(о,а)(д,дз)я(т,ц)ь (у,ў) клас і са(д,дз)я(ц,цц)а за парты. Пач(ы,і)нае(ц,цц)а (у,ў)р(ё,о)к.

2. Наша сям(',ь)я

Наша сям(',ь)я (д,дз)р(у,ў)жная. Мо(і,й) (б,Б)ацька (а,А)ндр(е,э)(і,й) (І,і)л(',ь)іч прац(у,ў)е маш(і,ы)ністам. Мац(і,ы) (н,Н)ата(л,лл)я (і,І)вана(у,ў)на — наста(у,ў)ніца(і,й). Я в(у,ў)ч(у,ю)ся (у,ў) школе. Мяне з(о,а)вуць (в,В)ало(д,дз)я.

12—4 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Пр..йшла ра..яя в..сна. Цёплае сонца прагр..ла з..млю. У п..лі паказаліся свеж..я маладыя парасткі. Прачнуліся працавітыя пч..лкі.

2. Недалёка ад вёскі (в,В)іхро..ка расс..іла..ся з..лёны лу.. . За ім пра..якала ш..рокая р..ка (л,Л)унь. В..сковыя хл..пчукі амал.. кожны дзен.. ха..ілі туды л..ві..ь рыбу.

12—5 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Каля школы ёс(т,ц)(ь) невялікі с(а,о)(т,д). (У,Ў)восен(ь) мы паса(д,дз)і-лі там с(а,о)довыя др(е,э)(у,ў)цы. Нам (д,дз)апам(о,а)га(у,ў) с(о,а)(д,дз)о(у,ў)нік.

2. Нялё(г,х)ка пт(у,ў)(ш,ж)кам ля-(ц,т)е(т,ц)ь (у,ў) выр(а,я)(й,і). Многія пт(у,ў)(ш,ж)кі выбіваю(ц,цц)а з сіл. Многія гін(у,ў)(ц,т)ь. Там(у,ў) ля-(т,ц)я(ц,т)ь пт(у,ў)(ш,ж)кі чар(о,ё)-(д,дз)амі. (Ў,У) г(у,ў)р(ц,т)е ля(г,х)чэ(й,і) пер(а,я)ж(і,ы)(т,ц)ь (у,ў)се (ц,т)я(ж,ш)-кас(т,ц)і і нястач(і,ы).

12—6 Устаўце прапушчаныя літары.

1. В..снавое сонца моцна гр..е з..млю. Ужо паказалася з..лёная тра..ка. У в..ско..ца.. пачынае..а гарачая пара. Тр..ба засея..ь ж..тнёвыя п..лі.

2. Кіпі..ь ж..ццём в..снавы лу.. . Вос.. рас..е сіні званоч..к. На ім корпае..а калматы чмел.. . Бясшумна лётае стракаты матылёк. Некуды спяшае..а працавітая мура..ка.

12—7 Закрэсліце лішнія літары ў дужках..

1. Б(у,ў)сел Б(ў,у)сел гн(я,е)з(д,дз)і(ц,цц)а каля ж(і,ы)(л,лл)я ч(а,я)лавека. (У,Ў) б(ў,у)сла велізарнае гн(е,я)з(д,дз)о. Яно скла(д,дз)ена з галінак др(э,е)(у,ў).

2. Хлопч(ы,і)к (м,М)і(ц,т)я зр(е,э)за(у,ў) некал(ь)кі галінак в(я,е)рбы. Ён паставі(у,ў) іх (у,ў) ва(д,дз)(у,ў).

Х(ў,у)тка на галінках лопнулі п(ў,у)пышкі. З іх паказаліся з(е,я)лёныя лісточкі.

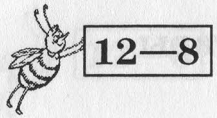

12—8 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Сарока-варона
..еткам кашу варыла.
На прыпечку сту..іла.
Г..таму дала і г..таму дала,
а г..таму не дала:
а ты, мал, круп не дра..,
ва..ы не насі.., дзяж.. не мясі.. .
І..і, малы, па ва..іцу,
табе кашка на паліцы.

2. Тр..шчы..ь м..ро.. . Др..вы ўхута.. сне.. . Па гла..кай даро..цы лё..ка б..гу..ь санкі. У санках ся..і..ь ..ядуля. Ён в..зе ..ецям елку. Хутка прый..е Новы го.. .

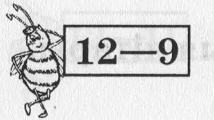

12—9 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Жнівен(ь) і вер(а,я)сен(ь) р(а,я)-(д,дз)ую(ц,т)ь гр(і,ы)бніко(ў,у). Гр(і,ы)-бы пач(і,ы)наю(ц,т)ь р(а,я)с(т,ц)і не тол(ь)кі (ў,у) віл(ь)готных м(е,я)сцах. (У,Ў) ел(ь)ніках вылазя(ц,т)ь ба-р(а,я)вікі, р(і,ы)ж(і,ы)кі, апен(ь)кі.

2. Моцны пр(і,ы)емны пах (д,дз)ал(е,я)-та(у,ў) з л(е,я)с(у,ў). Г(е,э)та цвіла р(а,я)-біна. Пч(о,ё)лка ап(ў,у)с(т,ц)ілася на кве(т,ц)ачк(у,ў). Яна пач(а,я)ставалася нектар(а,я)м. Потым мален(ь)кая пр(я,а)ца(у,ў)ніца пал(я,е)(т,ц)ела (у,ў) в(у,ў)ле(і,й).

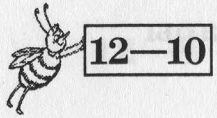

12—10 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. Раніца

Ярка св..ціла сонца. На траве, на др..вах была раса. Выб..г хл..пчык раніцай у са.. . Дакрану..ся да лістка. Расінка засталася ў яго на пал..цы. Прыгля..е..ся і здзіві..ся. У кроплі св..ціласа мален..кае сонейка.

2. Зубр — магутны, дуж.. і ло..кі зв..р. Ён можа вывалі..ь рагамі агар..джу з б..рве..я, дагна..ь на л..сной дарозе матацыкл. Тол..кі ён рэ..ка гэта робі..ь. Зубр, як кожны, хто мае сапраўдную сілу, рахманы і добры. Пра..да, ёс..ь адно правіла: не ч..пай яго.

12—11 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Пт(у,ў)ш(і,ы)нае гн(е,я)з(д,дз)о А(д,дз)но(і,й)чы (м,М)іш(а,я) па(і,й)ш(о,ё)(у,ў) (ў,у) л(е,я)с. (У,Ў) к(ў,у)с(ц,т)е ён (у,ў)бач(ы,і)(у,ў) гн(е,я)здо з пт(ў,у)ш(а,я)нятамі. Пт(у,ў)шка пр(ы,і)л(я,е)(ц,т)ела к(о,а)рмі(ц,т)ь (д,дз)я(ц,т)е(і,й). Яна ся(д,дз)ела на галінцы не(д,дз)алёка а(д,дз) гн(е,я)з(д,дз)а. Хл(о,а)пч(ы,і)к не заха(ц,т)е(у,ў) палоха(ц,т)(ь) яе. Ён (ц,т)іхен(ь)ка а(д,дз)ыш(о,ё)(у,ў) а(д,дз) гн(е,я)з(д,дз)а.

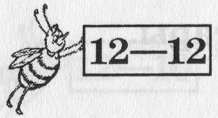

12—12 **Устаўце прапушчаныя літары.**

1. На ўзле..ку ст..я..ь мален..кія б..ро..кі, ду..кі. Сярод іх рас..е і з..лёная асінка. Лё..кі ветрык крану.. дрэ..цы. Б..ро..кі і ду..кі быццам не за..важ..лі г..тага. А асінавыя лісточкі затр..пяталі, задр..ж..лі. Асінка раптам паб..лела.

2. Мален..кія пр..гож..я сінічкі ж..ву..ь і ў г..ра..е, і ў вёсцы. Калі пр..хо..і..ь х..лодная і г..лодная пара, іх тр..ба падк..рмліва..ь. Пту..кі ахвотна яду..ь сланечнікавае, канаплянае, гарбузовае, кавуновае насе..е. Вел..мі любя..ь яны і нес..лёнае сала.

12—13 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Мін(ь)скі тр(а,я)ктарны заво(д,т). Т(ў,у)т вып(ў,у)скаю(т,ц)ь тр(а,я)ктары «Белар(ў,у)с(ь)». Г(е,э)тыя маш(і,ы)ны (у,ў)мею(т,ц)ь ара(т,ц)ь, баранава(т,ц)ь, сея(т,ц)ь, касі(т,ц)ь. (Ў,У)мею(т,ц)ь яны нават апр(а,я)цо(ў,у)ва(т,ц)ь вінаграднікі. Там(ў,у) іх так ч(а,я)каю(ц,т)ь лю(д,дз)і ва (ў,у)сім све(т,ц)е.

12—14 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

1. Насустрач (п,П)етр..ку кінулася мален..кае ка..янятка. Ш..рая по..сц.. на ім паднялася. Пуш..сты хв..с.. стая.. трубой. Доўгія вусы натапыр..ліся. Спалохана гл..дзелі воч.. . За ка..яняткам гна..ся злосны (С,с)абака. (п,П)етрык узя.. ко..іка на рукі і адагна.. (с,С)абаку.

2. (в,В)і..я пайшо.. у ле.. . С..е..ка вывела яго да л..сніковай хаты. Л..снік паказа.. (В,в)і..ю ягадныя м..с..іны. На л..сной палянцы хл..пч..к набра.. многа суніц.

12—15 **Закрэсліце лішнія літары ці раздзяляльныя знакі ў дужках.**

(Д,Дз)а(ў,у)ным-(д,дз)а(у,ў)но лю-(д,дз)і за(ў,у)важ(ы,і)лі, што зоркі (ў,у)твар(а,я)ю(т,ц)ь на небе розныя фіг(у,ў)ры — с(у,ў)зор(’,ь)і. Іх выв(ў,у)-чаю(т,ц)ь астраномы і касмана(ў,у)ты. А яшч(э,е) іх (д,дз)обра ве(д,дз)аю(т,ц)ь маракі, геолагі, лётчыкі, па(д,дз)арожнікі. Ім с(ў,у)зор(’,ь)і (д,дз)апамагаю(т,ц)ь (ў,у)начы адш(у,ў)ка(т,ц)ь (д,дз)арог(ў,у) (ў,у) незнаёмай м(е,я)сцовас(т,ц)і.

12—16 **Устаўце прапушчаныя літары.**

У пушч.. не мо..кне птуш..ная песня. Свішча шпак, цін..кае сінічка, стр..коча сарока, кракае качка, буркуе г..лу.., кукуе зязюля, цёхкае салавей, клякоча бусел, курлыкае ж..ра.. . Пр..йшо.. в..сёлы май. Над лугам дрыж..ц.. гарач..е паветра. Дзынкаюц.. працавітыя пч..лы. Вялікія стракозы пералятаю..ь са с..яблінкі на с..яблінку.

12—17 **Закрэсліце лішнія літары ці раздзяляльны знак у дужках.**

Ад(у,ў)ванчыкі

(Ў,У) са(т,д)ку р(а,я)ст(ў,у)(ц,т)ь а(д,дз)(ў,у)ван(ь)чыкі. Г(э,е)та вел(ь)мі (т,ц)ікавыя кве(д,т)кі. Но(ч,чч)(ў,у)яны а(д,дз)пач(і,ы)ваю(ц,т)(ь), с(т,ц)іскаю(ц,цц)а (у,ў) т(у,ў)гія п(ў,у)пы(ш,ж)кі. Рані(ц,т)а(й,і) запал(ь)ваю(ц,т)ь свае ж(ё,о)(у,ў)(т,ц)ыя соне(й,і)кі.

Закр(і,ы)ваю(ц,цц)а в(я,е)ночкі і пера(д,дз) (д,дз)аж(д,дж)ом. Затое (у,ў)(д,дз)обр(я,а)е на(д,дз)вор(',ь)е ж(а,о)(у,ў)-(ц,т)ею(т,ц)ь (у,ў)вес(ь) (д,дз)ен(ь).

12—18 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

(п,П)рыпя..ь

Над (П,п)р..пя..ю зіха..і..ь ясная, сонечная восен..ская раніца. На ..звышаным правым бер..зе пануе цудо..ная разнастайнас..ь жо..тага колеру. З..ла..істыя, бр..нзавыя, м..дныя адце..і. Лімо..ыя, кар..чневыя, ч..рвоныя. Не менш разнастайныя і адце..і з..лёнага колеру, але пераважае жо..ты. З..латая восен.. уладары..ь над (п,П)р..пя..ю ва ўсёй сваёй непа..торнай красе.

12—19 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Заяц-б(е,я)ляк

Р(у,ў)сак(у,ў) (у,ў) зім(о,а)вы ч(я,а)с тр(э,е)ба бы(ц,т)(ь) асабліва піл(ь)ным і ас(ц,т)яр(о,ё)жным. Яго бліжэ(й,і)-шам(ў,у) р(о,а)(д,дз)іч(у,ў), за(і,й)цу-б(е,я)ляк(у,ў), л(е,я)(г,х)ч(е,э)й х(о,а)-ва(ц,цц)а а(д,дз) вор(я,а)га(ў,у). Зімо(і,й) заяц-б(е,я)ляк зм(е,я)няе а(д,дз)е(н,нн)е на б(я,е)лае ф(у,ў)тр(а,я), якое (д,дз)а-пам(о,а)гае бел(е,я)к(у,ў) д(о,а)бра мас-кір(а,я)ва(ц,цц)а на сн(е,я)зе.

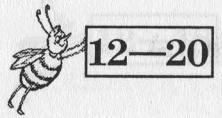

12—20 **Устаўце прапушчаныя літары і закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Летам егер (І,і)ван (П,п)ятровіч пр..нёс з лесу мален..кага к..зліка. Но..ка ў яго была зламана. Мы перавязалі к..зліку но..ку і назвалі яго (К,к)узяй. Ён навуч..ўся пі..ь малако і шчыпа..ь тра..ку. Друж..ў к..злік з сабакам (п,П)ушком і ко..ікам (М,м)урч..кам. Хутка но..ка заж..ла. Мы адпус..ілі к..зліка ў ле.. .

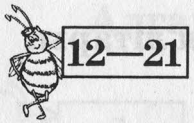

12—21 **Закрэсліце лішнія літары ў дужках.**

Канікулы

За(н,нн)яткі (ў,у) школе сконч(і,ы)-ліся. Мы сабр(а,я)ліся на дв(о,а)р(і,ы). (а,А)лес(ь) на(д,дз)іма(у,ў) ф(у,ў)т-бол(ь)ны мяч. (К,к)ос(ц,т)ік ч(ы,і)-(т,ц)а(ў,у) кніг(у,ў). (А,а)лёнка і (Т,т)а-ня г(у,ў)шкаліся на ар(э,е)лях. (К,к)оля ла(д,дз)і(у,ў) веласіпе(т,д). (Я,я)нка пр(о,ё)ста ся(д,дз)е(ў,у) на ла(ў,у)цы. Пр(ы,і)(і,й)ш(о,ё)(ў,у) (Д,Дз)іма. Ён р(а,я)сказа(ў,у) пра (т,ц)ікав(у,ў)ю г(у,ў)л(ь)ню. Пач(а,я)лі г(у,ў)ля(ц,т)ь (ў,у)се р(а,я)зам. (У,Ў)сім в(е,я)с(е,я)ла.

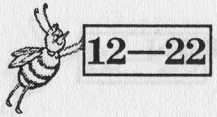

12—22 **Устаўце прапушчаныя літары.**

Перш.. сне..

З..мля до..га была голая, акамянелая ад мар..зу. Раптам унач.. пайшо.. сне.. . Ён ахута.. з..млю ..ёплым покрывам. Ромка ста.. на лыж.. і памча..ся на горку. Тут было ўжо многа ..яцей. Яны в..села спускаліся з гары, падалі, смяяліся. Рамана.. ба..ька таксама радуе..а. М..ладыя яблын..кі ў са..е не замерзну..ь. Іх карэ..е добра накрыта сн..гам.

Алгарытм выканання заданняў

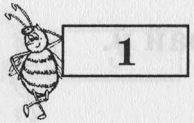

1 **Напісанне слоў з вялікай літары ў імёнах, мянушках жывёл, геаграфічных назвах.**

Разважай так:

1) вызнач значэнне слова;

2) калі слова абазначае імёны, імёны па бацьку, прозвішчы людзей, мянушкі жывёл, назвы краін, гарадоў, вёсак, вуліц, мораў, рэк, азёр, то трэба пісаць вялікую літару;

3) лішнія літары закрэслі:

(~~д~~,Д)непр — рака, (~~в~~,В)асіль — імя.

Алгарытм выканання заданняў

2 **Напісанне слоў з літарай *ў*.**

Разважай так:
1) вызнач папярэднюю літару або літару, на якую заканчваецца папярэдняе слова;
2) калі гэта галосная літара, то пішацца **ў**;
3) калі гэта зычная літара, то пішацца **у**;
4) лішнія літары закрэслі:

дзя(~~у~~,ў)чынка, с(у,~~ў~~)бота,
было (~~у~~,ў)чора.

Алгарытм выканання заданняў

3 **Напісанне слоў з літарамі *о, э — а*.**

Разважай так:
1) вызнач націск;
2) калі склад націскны, то трэба пісаць літару **о** або **э**;
3) калі склад ненаціскны, то трэба пісаць літару **а**;
4) лішнія літары закрэслі:

ст(~~о~~,а)лы́, ш(э́,~~а~~)пт.

Алгарытм выканання заданняў

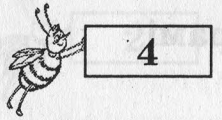

4 **Напісанне слоў з літарамі *е, ё — я.***

Разважай так:

1) вызнач націск;

2) калі склад націскны, то трэба пісаць літару **е** або **ё**;

3) калі склад ненаціскны і з'яўляецца першым перад націскам, то трэба пісаць літару **я**;

4) калі склад ненаціскны і з'яўляецца другім перад націскам, то трэба пісаць літару **е**;

5) лішнія літары закрэслі:

в(~~е~~,я)рба́, перал(е́,~~я~~)сак, з(е,~~я~~)мляны́.

Алгарытм выканання заданняў

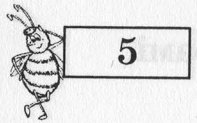

5 **Напісанне слоў з літарай *ь*.**

Разважай так:

1) вымаві слова, запомні, як вымаўляецца зычны гук перад літарай у дужках;

2) калі зычны гук вымаўляецца мякка, то трэба пісаць літару мяккі знак (**ь**);

3) калі зычны гук вымаўляецца цвёрда, то трэба закрэсліць мяккі знак:

Алес(ь), лес(~~ь~~).

Алгарытм выканання заданняў

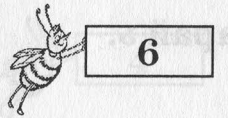

6 **Напісанне слоў з літарамі *д — дз*.**

Разважай так:
1) вызнач, якая літара наступная;
2) калі гэта літары **а, о, у, э, ы** або зычная, то трэба пісаць літару **д**;
3) калі гэта літары **е, ё, ю, я, і, ь**, то трэба пісаць **дз**;
4) лішнія літары закрэслі:

(~~д~~,дз)е<u>ц</u>і, лю(~~д~~,дз)<u>і</u>, (д,~~дз~~)<u>у</u>хмяны.

Алгарытм выканання заданняў

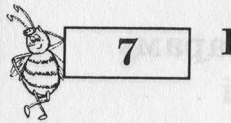

7 **Напісанне слоў з літарамі *т — ц*.**

Разважай так:
1) вызнач, якая літара наступная;
2) калі гэта літары **а, о, у, э, ы** або зычная, якая абазначае цвёрды гук, то трэба пісаць літару **т**;
3) калі гэта літары **е, ё, ю, я, і, ь**, то трэба пісаць літару **ц**;
4) лішнія літары закрэслі:

(т,~~и~~)<u>ы</u>дзень, (~~т~~,ц)<u>я</u>пло.

8 Напісанне слоў з літарамі *ж, р, ц, ч, ш, дж.*

Разважай так:

1) вызнач зычную літару перад галоснай, якую трэба выбраць;

2) калі гэта літары **ж, р, ц, ч, ш, дж**, то трэба пісаць адну з галосных **а, о, у, э, ы**;

3) лішнія літары закрэслі:

вяч(е,э)ра, бур(а,я)к, вож(і,ы)к.

9 Напісанне слоў са звонкімі і глухімі зычнымі.

Разважай так:

1) змяні слова так, каб пасля зычнага стаяў галосны;

2) калі ў праверачным слове выразна гучыць пэўны гук, то трэба пісаць літару, якой гэты гук абазначаецца;

3) лішнія літары закрэслі:

лы(ш,ж)ка — лыжачка,

усме(ш,ж)ка — усмешак.

Алгарытм выканання заданняў

10 **Напісанне слоў з падоўжанымі зычнымі.**

Разважай так:
1) прачытай слова;
2) калі зычныя гукі **ж, з, л, н, с, ц, ч, ш** вымаўляюцца падоўжана і стаяць паміж галоснымі, то трэба пісаць дзве літары;
3) лішнія літары закрэслі:

со(л́,лл)ю, со(лл́,л)ь.

Алгарытм выканання заданняў

11 **Напісанне слоў з раздзяляльнымі знакамі: апострафам (’) і мяккім знакам (ь).**

Разважай так:
1) вызнач літару перад раздзяляльнымі знакамі;
2) калі гэта літара **л**, то трэба пісаць раздзяляльны мяккі знак (**ь**);
3) калі гэта зычныя літары **б, п, з, д, м, р**, то трэба пісаць раздзяляльны знак — апостраф (’);
4) лішнія знакі закрэслі:

вераб(’,ь́)і, мі<u>л</u>(’́,ь)ён.

ЧАРНАВІЧОК

УДК 811.161.3(075.2)
ББК 81.2Беи-922
Ж94

Серыя заснавана ў 2006 годзе

Вучэбнае выданне

КАРТКІ-ЗАДАННІ

Жыліч Наталля Аляксандраўна

Беларуская мова. 2 клас

Тэматычны трэнажор

4-е выданне, перапрацаванае

Адказны за выпуск *Д. Л. Дзямбоўскі*

Падпісана ў друк 21.05.2013. Фармат 70×108 $^{1}/_{32}$. Папера афсетная.
Друк афсетны. Ум. друк. арк. 6,30. Ул.-выд. арк. 1,82. Тыраж 2100 экз. Заказ 4111

Таварыства з дадатковай адказнасцю «Аверсэв».
ЛИ № 02330/0003944 ад 03.02.2009. Вул. М. Олешава, 1, офіс 309, 220090, Мінск.
E-mail: info@aversev.by; www.aversev.by
Кантактныя тэлефоны: (017) 268-09-79, 268-08-78.
Для пісьмаў: а/с 3, 220090, Мінск.

УПП «Віцебская абласная друкарня».
ЛП № 02330/0494165 ад 03.04.2009.
Вул. Шчарбакова-Набярэжная, 4, 210015, Віцебск.

ISBN 978-985-19-0753-9

© Жыліч Н. А., 2007
© Жыліч Н. А., са зменнямі, 2013
© Афармленне. ТДА «Аверсэв», 2013

Карткі-заданні

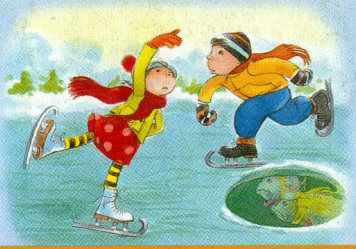

Беларуская мова 2 клас

Тэматычны трэнажор

Матэрыял картак-заданняў накіраваны на адпрацоўку арфаграм, якія вывучаюцца на ўроках у 2 класе. Выкананне заданняў дапаможа трывала замацаваць атрыманыя веды.

ISBN 978-985-19-0753-9

АДЭРСЭЭ